בס"ד

– הגליון השבועי של קהילת מכון –

יגדיל תורה

גליון מספר: 7

שבת פרשת שופטים

העלון מוקדש להצלחת נוחי
בן זהבה ויוסף דורון בן דזי

מאור - 0542390375

מצוה לשמוע דברי חכמים

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה

בפרשת שופטים ישנו ציווי חשוב המחזק את ידי בית הדין הגדול שבירושלים, לאורך דורות:

כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָבָר לַמִּשְׁפָּט.. וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ: וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם.. וְעָשִׂיתָ עַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ מִן הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר ה' וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּךָ: עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לְךָ תַּעֲשֶׂה לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל.

גדולה היא השמיעה לאותם חכמים אשר ישבו באותו בית הדין בלשכת הגזית, עד כדי שביאר רש"י על פי מדרש הספרי:

ימין ושמאל – אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, וכל שכן שאומר לך על ימין ימין ועל שמאל שמאל.

וביאר הרמב"ן, שכוונתו לומר אפילו אם תחשוב בליבך שהחכמים טועים, ופשוט בעיניך הדבר כמו שאתה יודע להבחין בין ימינך לשמאלך, מכל מקום, תעשה כמצוותם.

עוד הוסיף הרמב"ן, כי "הצורך במצוה הזאת גדול מאד". מדוע? מפני שהתורה ניתנה בכתב, ודבר זה עלול לגרום לחילוקי דעות רבים מפני שלעולם לא שווים הדעות, ואם כן, יש חשש שחלילה "תעשה התורה כמה תורות". וכמו שמבואר במסכת ברכות (נח ע"א): " הרואה אוכלוסי ישראל (שישים ריבוא), אומר: ברוך חכם הרזים". ומשמעות ברכה זו שעל אף שאין כל הדעות שוות, הקב"ה יודע מה בלב כל אלו.

על כן, ציוה אותנו הקב"ה שנשמע לבית הדין הגדול העומד במקום אשר יבחר ה' בכל מה שהם יכריעו בפירוש התורה. ואם חלילה הם טועים בדבריהם? משיב הרמב"ן שאין חשש כזה - "כי רוח השם על משרתי מקדשו ולא יעזוב את חסידיו, לעולם נשמרו מן הטעות ומן המכשול".

>> המשך הדבר תורה בעמוד האחרון >>

הזכרת האבות- כרטיס כניסה לתפילה

הרב אמיר אזולאי / רב במכון יגדיל תורה

שלוש פעמים בכל יום ויום הננו עומדים לפני מלכו של עולם, ונושאים תפילה זכה אל המרומים. ניתן לראות שכל תפילה נפתחת בהזכרת האבות וביחסם אל האלוקות- "אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב". אולי אפשר לומר שמן המוכרח הוא שהתפילה תפתח דווקא בהזכרת האבות ועניניהם השונים, שכן הם מייצגים את המפתח שלנו לתפילה משמעותית וכנה.

נסביר מעט את הדברים. בהקדמה לספר 'מוסר אביך' (מעין הקדמה, פסקה ג') כותב הרב קוק זצ"ל יסוד חשוב ומרכזי המבאר ולו במעט את עניינה העמוק של התפילה: "והנה התפלה היא בדיקה גדולה לאדם אם הוא מטהר נפשו באמת כרצון יוצרו ית' ואם הוא קרוב רצונו כרצון קונו"

התפילה היא מבחן, מעין בדיקה לעולמו הפנימי של המתפלל. במהלך התפילה אנו מתפללים ומבקשים את מילואם השלם של עניינים גבוהים ונשגבים כדוגמת בניין המקדש, השראת השכינה במלואה, השבת הסנהדרין וכן הלאה. במידה ואכן המתפלל הצליח לתקן את עולמו הפנימי ורוצה אף הוא ברצונותיה הנשגבים של השכינה, אכן הוא ירגיש שהתפילה יוצאת היא מקירות ליבו ומתחננת בעבור מילוי חסרונותיו שלו עצמו. כאשר הוא יבקש בלב שלם על בניינה השלם של ירושלים והמקדש, הוא ירגיש כיצד הוא נוגע ברצונותיו הכמוסים ממש. במילים אחרות הוא יצליח לעבור את מבחן הרצון. אולם לעיתים, ירגיש המתפלל שמילותיה של התפילה אינן מייצגות את רצונותיו העמוקים ואת עולמו הפנימי. הסיבה העמוקה לכך היא שבמהלך החיים אנו סובבים רבות סביב צרכיו הגשמיים של הגוף. העיסוק התדיר בחיי החומר עלול למקד את נקודת מבטנו ואת מרכז חיינו רק בצרכי העולם הזה. במצב שכזה יחוש האדם באופן טבעי מעין ריחוק מהאידאלים האלוקיים, וכשיבוא ויזכירם במהלך תפילותיו הם יצאו מפיו כמצוות אנשים מלומדה וללא כל כוונה משמעותית ועמוקה.

על מנת לתקן את המעוות, צריך האדם לשוב בתשובה שלימה בכל מערכות חייו, ולהעניק לחיי הקודש מקום רחב ונוכח יותר בשטף חייו. אז, ממילא הוא יחוש כיצד הקדושה הופכת להיות חלק ממשי מחייו ועולמו, והוא ירגיש כיצד רצונותיה ותקוותיה של השכינה הופכות להיות רצונותיו הפרטיים ממש.

אלא שתיקון שכזה על שמחויב הוא כמובן, הינו עבודה נפשית שאורכת זמן רב. אולם ישנו פתרון נוסף ומידי, שביכולתו להביא מרפא מהיר לעילוי רצונו של המתפלל בכל תפילה ותפילה- כוונה שלימה בהזכרת האבות. המהר"ל מפראג כותב "האבות היו אבות והתחלה לישראל" כלומר, האבות הם היסוד של האומה הישראלית ושל כל אחד ואחד מפרטיה הרבים. כאשר אנו מתבוננים בדמותם הקדושה של אבותינו, אנו מסוגלים לראות דמויות קודש עליונות שכל חפצם בעולם הזה היה עבודת ה' במובנה העליון והטהור ביותר. הם היו מוכנים למסור את נפשם ואת היקר להם מכל על מנת שהקדושה תופיע בעולם. כאשר אנו פותחים את התפילה בהזכרת אבותינו הקדושים, הננו מזכירים לעצמנו, שאנו בניהם של אותם קדושים וטהורים. אנו מחדירים אל מוחנו שגם אנו שייכים אל רצונותיהם העליונים, וכל הבקשות העליונות שאנו הולכים לבטא במהלך התפילה שבוודאי היו רצונותיהם העמוקים של אבותינו, הינם באופן טבעי גם רצונותינו ותקוותינו הפרטיות ממש. כך אנו יכולים להתגבר על הריחוק הטבעי מרצונותיה של השכינה.

"ואני תפילתי לך ה' עת רצון אלוקים ברב חסדיך ענני באמת ישעך"

אכילת גלידה פרווה לאחר ארוחה בשרית

הרב מאור תורג'מן / יו"ר מכון יגדיל תורה

הרשב"א בתשובה (ח"ג סי' רנ"ז), כתב: "מסתברא שאסור לבשל בשר בחלב אשה מפני מראית העין, ואם נפל לתוך התבשיל - בטל ואין צריך שיעור".

הדרכי משה תמה על הרשב"א שהרי התירו לבשל בשר טמאה בחלב טהורה או עוף בחלב, ולא אסרו מפני מראית העין, והשאירו בצ"ע.

השו"ע פסק כדברי הרשב"א, והרמ"א הוסיף שלפי זה כ"ש שאסור לכתחילה לבשל בשר טמאה בחלב טהורה (או להיפך), אך עוף בחלב יש להתיר כיון שהוא מדרבנן.

חילוק זה בין דאורייתא לדרבנן מקורו בדברי הדרכי משה בסי' סו, שם כתב ששמע שהמהרש"ל למד מהא דאסור לאכול דם דגים משום מראית העין אא"כ ישים בו קשקשי דגים, שה"ה שהמנהג לאכול עוף בחלב שקדים הוא אסור משום מראית העין, אא"כ ישים לידו שקדים. הדרכי משה דחה את דבריו, דיש לחלק בין דם שהוא איסור כרת לעוף בחלב שהוא מדרבנן.

וכן פסק **הרמ"א** כאן בסוף סעיף ג, שנהגו לאכול עוף בחלב שקדים, משום שעוף בחלב הוא דרבנן, אך אם אוכל בשר בהמה עם חלב השקדים (ובישלם יחד, שאל"כ זה שוב איסור דרבנן, ש"ך) יש לשים שקדים ליד החלב, משום מראית העין.

הרש"ל והש"ך (ו) דחו את דברי הרמ"א, וכתבו שאף באיסור דרבנן יש לחשוש לאיסור מראית עין, שכן מוכח בגמרא שאסרה לצאת בזוג (פעמון) בשבת אע"פ שהוא פקוק (לא משמיע קול) משום שנראה כהולך למוכרו, ואיסור מכירה בשבת אינו אלא מדרבנן.

ואילו **הפרי חדש** הסכים עם הרמ"א בכל דבריו (הן לגבי היתרו באיסור דרבנן והן לגבי איסורו בבשר טמאה, כדלקמן), ויישבו מקושיות החולקים.

הט"ז (ד) כתב שחילוק הרמ"א בין דאורייתא לדרבנן הוא נכון, אך מ"מ אם יכול יניח שקדים גם כשמבשל עוף בחלב

שקדים, דכל מה דאפשר לתקוני מתקנינן. מאידך, אם אין לו שקדים, כתב הט"ז שאין זה מעכב מלאכלו אף בבשר בהמה. ולצורך גדול (כמו רפואה) ביאר הט"ז בלשון הרמ"א שמותר אף לכתחילה לבשל ולאכול דברים שאיסורם משום מראה"ע של איסור דאורייתא.

הפת"ש (י, ובנחלת צבי) כתב שגזרו איסור מראית העין באיסורי דרבנן רק כשעושה בפני רבים, כגון בסעודות גדולות וכד', אך בביתו (אפילו אם בני ביתו רואים) ליכא מראית העין בדרבנן ומותר (בזה ביקש בנחלת צבי ליישב את הרמ"א מהשגת הרש"ל והש"ך, דבפני רבים ודאי יש מראית העין בדרבנן, אך הרמ"א מיירי בתוך ביתו, ובזה אינו אסור אלא בדאורייתא).

שתיית חלב שקדים אחרי ארוחה בשרית, ודינים נוספים באיסור מראית עין בבשר וחלב:

הילקוט יוסף (פז, נח, ס) פסק שלכתחילה יש להניח שקדים אף בבישול עוף בחלב שקדים (כהט"ז, ודלא כהש"ך והרמ"א), ובבשר צריך מדינא (כהרמ"א). עוד פסק: שאם רוצה לשתות חלב שקדים אחרי בשר אין צריך היכר כלל, וה"ה גלידה וכו' שרי, וכן העלה ביביע אומר (חיו"ד ח"ו סימן ח). עוד פסק (נט) שאם יש בשר מכוסה מן העין, כגון שעשו אורז עם בשר והניחוהו בתוך עלי גפן, מותר לאכלם עם חלב שקדים גם בלי להניח שקדים, כי אין כאן בשר בעין אלא מכוסה.

והוסיף (שם, יז) שהעיקר לדינא הוא שמותר לבשל עוף אף בחלב ממש, ובפרט אם עושה לצורך רפואה אפילו לחולה שאין בו סכנה. וכן פסק הבן איש חי (ש"ש בהעלותך ה).

שאלת השבוע

כיסא שהדליקו עליו נר בערב שבת והתערבב עם שאר כיסאות מה דין הכיסאות?

ר' רועי נגר—זכה בשובר לרכישה בקורסים של 200 ש"ח

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375

מזל"ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה בתוך שאר עם ישראל

ולעילוי נשמת מסעוד בן עיישה ושרה בת חנה

ניתן לשלוח מזל"ט או איחולי ברכה למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום חמישי.

<< המשך הדבר תורה מעמוד השער >>

עד כאן דיברנו בסגולה המיוחדת שזכו לה אותם חברי בית הדין הגדול שיושבים במקום אשר יבחר ה', אך מה היחס לשאר חכמי ישראל שבכל דור ודור אשר לא יושבים באותו מקום קדוש?

יש מחלוקת ראשונים אם ציווי זה נאמר לכל הדורות. ונביא את שתי הדעות המרכזיות. במסכת שבת (קל ע"א) מובאת מחלוקת גדולה במשנה בין רבי אליעזר לרבי עקיבא בשאלה האם יש לומר שכמו שמצות מילה עצמה דוחה שבת, כך גם ההכנות למצות מילה (הנקראות "מכשירי מילה") דוחות שבת. וסובר רבי אליעזר שגם מכשירי מילה דוחים שבת. ורבי עקיבא חולק. ומובא שם בהמשך הגמרא מעשה בענין בזה:

> אמר רבי יצחק: עיר אחת היתה בארץ ישראל שהיו עושין כרבי אליעזר, והיו מתים בזמנן. ולא עוד אלא שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזרה על ישראל על המילה, ועל אותה העיר לא גזרה.

הייתה עיר אחת בארץ ישראל שהיו עושים כרבי אליעזר ומחללים שבת גם על מכשירי מילה. ומעידה הגמרא שיושבי עיר זו זכו עקב הנהגתם זו לברכה גדולה ומתו רק בזמנם (מזקנה, בשיבה טובה) ולא טרם זמנם.

והריטב"א במקום מביא פירוש חשוב בשם הראב"ד:

פירש הראב"ד ז"ל דלהכי מייתי הכא האי עובדא להודיעך השכר שנותן הקדוש ברוך הוא על קיום לאו דלא תסור, דכיון דרבי אליעזר ראוי להוראה היה, כל זמן שלא נפסקה הלכה רשאין לעשות כדברי עצמן כדאיתא בפ"ק דיבמות (י"ד א'), ובמקומו היו עושין כמותו לקיים לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל אפילו שיאמרו לך על ימין שהוא שמאל וקבלו השכר הזה, וכל שכן בשאר מילי דרבנן שהמקיימן נוטל שכר.

משמע מדברי הראב"ד האלו, שהציווי של "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" לא נאמר רק על אותם חברי בית הדין הגדול שבלשכת הגזית, אל על כל חכמי ישראל אשר דור ודור. ולא זו בלבד, אלא הוא נאמר גם ביחס למרא דאתרא – לרב המקומי של עיר. לעומתו, הר"ן בדרשותיו (דרוש יב) כתב דברים אחרים:

ויש בכאן שאלה, שלפי דברי פרשה זו, ההכרעה לא נמסרה, רק לסנהדרי גדולה, וגם שיהיו במקומם.. ואם כן מנין לנו שנתחייב לעשות מעשה כפי הכרעת חכמי הדורות?

והתשובה בזה, שזה יש לנו ממה שאמר הכתוב (שמות כג ב) אחרי רבים להטות, והיא אזהרה כוללת ללכת במשפטי התורה גם כן (נשפטם) כפי רובם, לבד מהדברים שהוציאו רבותינו ז"ל מהכלל בפירוש.. וזו אזהרה כוללת, אינה תלויה בזמן, ולא במקום. ולפיכך אמרו רבותינו זכרם לברכה בפרקא קמא דמסכת אלילים (ז א) תנו רבנן שאל לחכם וטימא לא ישאל לחכם ויטהר, לחכם ואסר לא ישאל לחכם ויתיר, ואם היו שנים אחד מתיר ואחד אוסר אחד מטהר ואחד מטמא, אם היה אחד מהם גדול בחכמה ובמנין הלך אחריו, ואם לאו הלך אחר המחמיר. ופירוש במנין, הוא מנין חכמי הדור שהסכימו לדבריו.

הר"ן, בניגוד לראב"ד מפרש כפשט הפסוקים, וסובר שאין הציווי של "לא תסור" נאמר גם על החכמים שלא יושבים במום אשר יבחר ה'.

מכל מקום, גם הר"ן מודה שישנה חובה לשמוע גם לאות חכמים, אך בגלל ציווי אחר. מהו? "אחרי רבים להטות", שמשמעו שכאשר ישנה מחלוקת יש ללכת אחר הכרעת רוב חכמי הדור.

עד כאן הצגנו את מחלוקת הראשונים בענין. כעת, יש לדון בהשלכות של אותה מחלוקת. ניתן לומר, שאחת הנפקא מינות במחלקות ראשונים זו, היא בשאלה האם גם לחכמי הדורות הללו שלא יושבים בלשכת הגזית, ישנה חובה לשמוע באופן מוחלט כזה של "אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין".

הראב"ד כותב במפורש שהוא כן. אך, בדעת הר"ן ניתן לומר שמכיון שגדר החיוב ביחס לאותם חכמים הוא שונה מהיושבים בלשכת הגזית, לכן אל דבריהם אין חובה לשמוע גם באופן קיצוני שכזה שהוא נגד הסברא הפשוטה של האדם (ימין שהוא שמאל). כך או כך, אנו לומדים מכאן על החשיבות לשמוע בקול חכמים – "שלוחי דרחמנא", ולהתאבק בעפר רגליהם (אבות א, ד).

ואל יאמר האדם, שחכמי דורו הם פחותים מאד ביחס לאחרים אז מדוע לשמוע אליהם, שהר כבר מבואר במסכת ראש השנה (כה ע"ב) דרשת מפורסמת על פסוקים אלו:

יפתח בדורו – כשמואל בדורו. ללמדך שאפילו קל שבקלין ונתמנה פרנס על הצבור – הרי הוא כאביר שבאבירים, ואומר ובאת אל הכהנים הלוים ואל השפט אשר יהיה בימים ההם. וכי תעלה על דעתך שאדם הולך אצל הדיין שלא היה בימיו? הא אין לך לילך אלא אצל שופט שבימיו, ואומר אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה.

בכל דור ודור אדם צריך לשמוע לשופט אשר יהיה "בימים ההם", ועל האדם לדעת כי אותו רב שנתמנה על הציבור, כעת הוא "אביר שבאבירים" והקב"ה מסייע בעדו מפני שזכות הרבים תלויה בו.

לא זו בלבד, יש לדעת כי כל קיום התורה מבוסס על אותו ביטול וכניעה לחכמי ישראל, וכמו שכתב בספר החינוך (מצוה תצה) בענין זה: "ועובר על זה ואינו שומע לעצת הגדולים שבדור בחכמת התורה בכל אשר יורו מבטל עשה זה. וענשו גדול מאד שזהו העמוד החזק שהתורה נשענת בו, ידוע הדבר לכל מי שיש בו דעת".

שבת שלום!